

Reville Albert.

(1826 – 1906.)

A szabadelvű protestantismus nagy vesztesége.

A Coquerelek mellett Reville Albert volt az, a kiben a francia szabadelvű protestantusnak legkitünőbb képviselőjét ismerte Franciaország és az egész mivel világ.

A Dieppe városában született, s Genfben és Strassburgban tanult Reville már mint rotterdami francia lelkész, nevet vívott ki magának a „Revue des deux Mondes“ ban közölt tanulmányaival.

Az új szövetség eredetéről írt értekezése s több más theologiai történelmi tanulmánya, számára a „Collège de France“ tanárságát készítették elő. Mikor 1880-ban Ferry Jules kormánya felállította Franciaország legfelsőbb tanintézetében a vallások történelmének tanszékét, őt hívták meg ez új tudományzakra és miut szabadelvű gondolkozó és vallásos érzelmű vizsgálódó huszonhat év alatt kifejtett munkásságával a hozzá kötött várakozást fényesen igazolta. Egymásután jelentek meg tőle: „La Religion des peuples non-civilisés“ (1883), „Les Religions du Mexique, du Pérou et de l'Amérique centrale“ (1885), „La Religion chinoise“ (1889) című jeles művek, és azután ismét a kereszténység történelmére térve, „La Vie de Jésus et les antécédents de l'Histoire Evangélique“ két kötetes nagy munkája. (1897.)

Reville a párisi prot. theol. facultással és az Oratoire-templommal legszorosabb összeköttetést tartott fenn; protestans testvéreivel együttértett. A francia protestansoknak Jarnac-ban most

tartott gyűlésére is fiát, a szintén jeles tudóst, Reville Jeant azzal bocsájtotta az értekezletre: „Remélem Jarnacban jó munkát végeztek“.

Reville rokonszenve és méltánylása kiterjedt a külföldi szabadelvű protestantizmusra is. És ezt tényleg is megmutatta, különösen az amerikai unitarizmus iránt. Mikor a nagynevű Parker Tivadar még saját hazájában is némely körben idegen volt, Reville a *Revue des deux Mondes*-ban rokonszenvvel ismertette a nagy amerikai reformátort.

A francia protestantizmust ért nagy gyászban, őszinte részvétellel osztoznak a külföldi szabadelvű protestánsok is és köztük olvasóink is, kik Reville nevével folyóiratunk lapjain többször találkoztak.

PÉTERFI D.

Benczédi Gergely.

(1839—1906.)

Az unitarius történelemnek egy darabja.

Munkássága, politikája fejezetet irt egyházának, mint külső szervezetnek történelmébe.

Tanár volt az erdélyi fejedelemskori értelemben, ki nemcsak az egyházhoz tartozónak érezte magát, hanem státusférfiúi hivatást is látott maga előtt, mire nála a szükséges tulajdonságok nem is hiányoztak. Az egyház politikájára, a hol csak lehetett, befolyást igyekezett gyakorolni; lehet, hogy sokszor oly módon, melyet statusraison nem okvetlenül igényelt; de azt el kell ismerni, hogy törekvéseinek czélja az egyház anyagi emelése volt.

Tanulmányozza az egyház történetét, foglalkozik a jóttevők életével és adományaival. Jellemességével meg tudja nyerni másoknak bizalmát, s az egyház újabbkori nagy jóttevőjének, Berdének benső barátságát.

Megbízhatóság, jellemesség értékes dolgok s ezek mellé a takarékoság és munka, a czél felé vezetnek s megszerzik mint közpénztárnoknak az általános becsülést és tiszteletet.

Ebben volt része mint tanárnak is, a természetről és a vegyelemekről tanítva. Magyarországon a Roscoe-féle rendszert ő használta először.

Egyháztörténelmi rajzai és kutatásai folyóiratunkban jelentek meg. Berde Mózsáról külön könyvet irt.

Életében és munkáival azt a szellemet ápolta, a mely egyben egyház és honszeretet. Ebben a szellemben volt harezossa a tordai gymnasium visszaállításának; és hogy visszaállított, boldog érzéssel ünnepelte azt.

Jellegzetes egyéniség. Méltó, hogy hiven őrizzük emlékét.

PÉTERFI D.